proLékaře.cz | 6.11.2026

Profesor Bartko – bard slovenskej neurologickej obce 80-ročný



Vek vyjadrený cifrou 80, ktorý sa korí nemu a nie naopak, charakterizuje najstaršieho a obdivuhodne činného – doslovne činorodého muža – neurológa, ktorý svojím menom opečiatkoval slovenskou vignetou svetové neurologické posluchárne, odborné inštitúcie, akademické ustanovizne, početné publikácie, aby už nateraz vytvoril úctyhodné anály. Túto skutočnosť dosvedčuje lakonicky neodškriepiteľne obrovské množstvo aktivít kodifikovaných členstvami, vyznamenaniami, citáciami a mnohorakými ďalšími tantiémami. Je neľahké postaviť hierarchický rebrík osobnostnej a odborne-vedeckej kariéry prof. MUDr. Daniela Bartku, DrSc. (s príveskami početných ďalších odborných a vedeckých medzinárodných hodností), doslovne barda slovenskej neurologickej komunity. Jeho vedecký perimeter je mimoriadne obdivuhodný. Preleťme tými azda najvýznamnejšími métami – prodekan Lekárskej fakulty UK v Bratislave, člen prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti, šéfredaktor časopisu Československá neurológia a neurochirurgia, predseda Akreditačnej komisie MZ SR, nositeľ Hynkovej medaily Lekárskej fakulty UK, čestný člen 13 zahraničných vedeckých a odborných spoločností, spoluzakladateľ „Paneuropean Society of Neurology“, viceprezident „World Federation of Neurology“, autor vyše 430 publikovaných prác, 20 kníh (monografií a učebníc) a doslovne desiatok ďalších aktivít, vrátane grandióznych grantových projektov, ocenení, funkcií, ktorých kompletný výpočet by zabral dlhší svitok.

Prof. Bartko je nielen činorodý neurológ mladistvého vzhľadu a dynamickej povahy, ale nadovšetko rozhľadený a prezieravý lekár-klinik, lekár-vedec a lekár-excelentný pedagóg. Obsiahol priam virtuózne počas svojho aktívneho života celú oblasť neurológie a priľahlých áreí neurovied. Oplýval – a dodnes ho táto úžasná vlastnosť neopúšťa – akoby detskou zvedavosťou a túžbou rozuzľovať mnohoraké „prečo?“. Nezastavujú ho prekážky – v svojej vedeckej hravosti zavše prekročil aj vžité či platné konvencie – ale odmenou jeho plodnej superaktivity mu boli zmysluplné rezultáty splývajúcej usilovnosti so vzácnou schopnosťou anticipácie v prospech progresu medicíny. Ako prvý u nás kreoval model moderných jednotiek intenzívnej starostlivosti, s príslovečnou húževnatosťou prispel mnohými dielčimi originálnymi nápadmi a realizovanými projektmi vo vari spoločensky najrezonujúcejšej oblasti neurológie – v problematike cievnych mozgových príhod. Keď ešte nebolo ani chýru o trombolytickej liečbe náhlych ischemických príhod, bol to on, ktorý postuloval a presadzoval trojhodinové okno, v ktorom sa musela finalizovať čo najpresnejšia diagnóza a zahájiť príslušný algoritmus riešenia. Do výkonnej medicíny a neurológie vkladal filozofické princípy nadhľadu – komplexného chápania a interakcií pacienta ako individuálneho subjektívneho objektu so zdravotníckym personálom. Sem patrilo aj globálne humanizujúce prostredie pracoviska s nerutinným prístupom k trpiacemu jedincovi. Forsíroval a staval na estetických princípoch umenia (výtvarného, hudobného), ktoré umožňovali pacientom i lekárskemu tímu rozvinúť maximálne spoločné úsilie pri zdolávaní chorobného procesu. Možno predbehol aj svojho chýrneho britského kolegu O. Sachsa s jeho klinickým náčrtom muzikoterapie... Popri klinickej a výskumnej práci sa angažoval aj v experimentálnej medicíne, kde sa aktívne podieľal na výskumnej práci v klasických experimentoch na zvierati. Na tomto tvorivom úseku sa mohla rozvinúť aj jeho plodná inklinácia ku klinickej biochémii. Zanovito a záslužne brojil proti archaickým dogmám odboru. Jeho pracovný „driving“ však nestačilo vždy pochopiť a oceniť jeho okolie. Rovnako neochvejne pestoval a presadzoval každé overené „nóvum“ v svojom odbore, aby slovenská (a donedávna československá) neurológia stačila držať krok v informovanosti i v praktickej zdatnosti. Jeho prednášky boli a zostávajú originálne, rétoricky kontrastne turbulentné, a preto obzvlášť pútavé a vždy starostlivo cizelované a adekvátne modulované pre dané auditórium, počnúc študentmi medicíny po sály naplnené renomovanými vedeckými kapacitami, a to doslovne v geografickom priestore vedeckého sveta. Vždy sa snažil rozširovať pole pôsobnosti – z malého piesočku na veľké plochy, v ktorých žiadne hranice nehrali úlohu. Vďaka sume opísaných vlastností dosiahol rad nevšedných domácich medzinárodných úspechov a ocenení. Možno bol lepší stratég ako taktik, v každom prípade však bol a stále je veľký režisér medicínsko-vedeckej scény. V zrelej dospelosti ho adekvátne navigovala nadobudnutými poznatkami silnejúca pokora pred vyššími princípmi ľudského „jástva“. Keby sa realizovali všetky jeho nápady a podnety, stála by latka neurovied možno ešte o čosi vyššie...

Čnejúcou črtou profesora Bartka je húževnatosť – akási pracovná neochvejnosť a zanietenosť, ktorú dokázal „preiskriť“ na svoje okolie. Jubilant je nevšedne širokospektrálne sčítaný, erudovane kritický, čo mu umožňuje správne a intuitívne selektívne sa orientovať vo víre nových poznatkov. Napriek explozívnej technokracii medicíny v posledných desaťročiach zostáva profesor Bartko citlivým lekárom, ktorému sa pacient nevzdialil. Fascinuje ho jeho individuálny osud, v ktorom sa nedá vždy a všetko podriadiť nalinkovaným „guidelines“.

Život tohto muža pripomína dravú riavu rieky, ktorá sa z potôčika rozširuje, občas kľukatí, vyhlbuje vlastné koryto a napokon ústi mocným tokom do mora vedomostí, skúseností, aby doplnila prúdy všeľudského pokroku. Jeho životný príbeh je súčasne svedectvom, že najvyššie intelektové výkony opreté o múdrosť a skúsenosti veku sú – tak ako pápežom – dopriate aj vedcom. Škoda, že si to súčasná pragmatická spoločnosť málo uvedomuje...

Pevný životný koreň živený prajnou letorou a vnútornou disciplínou umožňuje jubilantovi, aby nielen zhodnocoval a vychutnával svoj prínos do chrámu neurológie, ale aby ho naďalej aktívne zveľaďoval. Nech sú mu priaznivo naklonené nastávajúce roky, v ktorých by nevnímal čas, a nech ho ešte nesklonia konáre biologického veku...

...Takto voľajako sa píše o významných ľuďoch vedy, keď už nie sú medzi nami. O to zodpovednejšie, ale i radostnejšie sa tvorí laudácia o človekovi, ktorý si ju môže prečítať a ktorý si ju zaslúži nesporne už počas života v aktívne „rozobranej deväťdesiatke“.... A o málokom sa dá povedať, že napĺňa hlbokú senekovskú sentenciu „Carpe diem“ vo všetkých jej vrstvách ako prof. MUDr. Daniel Bartko, DrSc.

Peter Kukumberg